

Jak oslavit narození Krista

Ne každý se letos o Vánocích dostane osobně na mši svatou, pandemie omezuje i konání „půlnočních“, kdy kostely obvykle praskají ve švech. Přinášíme proto dva praktické návody k domácí bohoslužbě.

Duchovní prožitek Vánoc se ale zdaleka nemusí omezit jen na bohoslužby. Jejich součástí může být i tichá modlitba doma či procházka spojená s návštěvou betléma v kostele. Řada chrámů bude k tiché modlitbě otevřena a vánoční atmosféru spojenou se ztišením lze zažít také v přírodě. Ticho a klid zimní krajiny mohou vytvořit velmi dobré podmínky k setkání s narozeným Ježíšem.

Mnohým letos přijdou vhod i vánoční aktivity online. Například celostátní projekt Křes-

fánské Vánoce (krestanskevanoce.cz) mimo program prohlídek jesliček v několika desítkách kostelů či sborů nabízí biblické hodiny online nebo záznamy koncertů varhanní hudby. Navíc je propojen s projektem Betlémské světlo (betlemskesvetlo.cz), kde najdete aktuální informace o tom, kde světlo letos získat. Pro děti běží v rámci Křesťanských Vánoc soutěž o nejlepší video s tématem: „Co jsme zažili s domácím betlémem“. Maximální délka videa je dvě minuty a lze je zasílat do 6. ledna.

Letošní Vánoce budou zkrátka jiné než ty v minulých letech. Můžeme hořekovat nad tím, o co přicházíme, anebo to vzít jako pozvání. Pozvání k oprostění se od mnoha aktivit, kterých jsou naše běžné Vánoce plné, a soustředit se na to podstatné: na Ježíšovo narození. Narodil se i pro mě osobně. A přiblížil se ke mně nejlíbežně, jak mohl. Je jen na mně, zda mu dovolím udělat i poslední krok, abychom náš vztah prohloubili.

TOMÁŠ KUTIL, TEREZA ZAVADILOVÁ

Prožít jesličky spolu s jejich postavami

S pomocí tohoto návodu lze do jednotlivých postav betléma „vstoupit“, podobně jako loni děti v Ostravě.

Snímek Zdeněk Poruba / Člověk a Víra

Betlémy jsou součástí našich domovů. Někdy ale zůstáváme jen u obdivování, jak jsou hezké, a u nostalgie Vánoc. Poprosili jsme proto biblistku Mireiu Ryškovou o návod pro bohoslužbu u betléma inspirovanou bibliodramatem – tedy ztvárněním biblických textů ve skupině, v rodině, kdy účastníci „vstoupí“ do jednotlivých postav.

Bohoslužba je rozdělena do čtyř kroků, které doprovází praktické instrukce. Je dobré, aby ji jeden člověk vedl, a pomohl tak ostatním „vstoupit do betléma“.

1. Ježíšovo narození – příprava

Zahájíme znamením kříže a modlitbou Sláva Otci...

Dříve, než se pustíme do textu o narození, připomeňme si, co o počátku Ježíšova života víme. Maria i Josef žijí v Nazaretě, malé osadě v Galileji. Maria, která je zasnoubena s Josefem (tedy očekává, že se bude v dohledné době konat svatba, již bude dokončeno její spojení s Josefem a vytvoření rodiny), je oslovena Božím poslem (týmž, jenž oslovil i Zachariáše), který jí sděluje překvapivou, ba možná šokující novinu: je totiž Bohem vybrána za matku Mesiáše, Vykupitele – toho, o němž si vyprávěly generace a o němž měly nejrůznější, velmi často nereálné a mylné představy. Lidé v Izraeli tehdejší doby od něj očekávali, především že nastolí nový čas, nové podmínky a že se jejich život změní k lepšímu. Maria nakonec – přes svůj úlek – řekla své „ano“, i když jí muselo být jasné, že to bude velmi obtížné. A bylo. Ostatně jí i Josefovi to později vyložil Simeon při jejich návštěvě chrámu, kam přinesli malého Ježíše. Už z toho je zřejmé, že Mesiáš neměl být a není někdo, kdo kouzelným proutkem mění realitu.

Co očekávám od Ježíše? Já jako dospělý, já jako dítě. Zde je možné, aby si rodiče i děti sdělili své představy, svá očekávání, své sny.

Maria, mladá zasnoubená žena, se pak – proti všem zvyklostem – vydala samostatně navštívit Alžbětu, neboť se od anděla dozvěděla, že

očekává narození dítěte, a zůstala tam až do porodu jejího chlapce – Jana Křtitele. Alžběta vycítila, že Maria má zvláštní poslání v Božím plánu, což pak Maria stvrdila svým chvalozpěvem. Maria ze srdce děkovala Bohu jako tomu, kdo se zastává těch, kteří po něm touží a jsou stavěni na okraj.

Je možné si přečíst Mariin chvalozpěv: „Velebí má duše Pána,“ a pak si položit otázku: Zač mohu děkovat Bohu ve svém životě? Každý by mohl napsat něco na způsob chvalozpěvu, modlitby nebo jen vyjádřit poděkování Bohu. Sepsání na papír (event. namalování) je velmi užitečné, aby si to člověk mohl přečíst i po čase.

Na závěr se společně pomodlete Zdrávas Maria a uvědomte si, že první část je vzata z Alžbětinu pozdravu.

2. Cesta do Betléma a narození v chlévě

Přečtete si nahlas následující verše:

V těch dnech vydal Caesar Augustus nařízení, aby v celé říši proběhlo sčítání lidu. (Toto sčítání proběhlo předtím, než se Quirinius stal správcem Sýrie.) Všichni se tedy šli dát zapsat, každý do svého města. Také Josef se vydal z galilejského města Nazaret do Judska, do města Davidova zvaného Betlém (protože byl z domu a rodu Davidova), aby se nechal zapsat se svou snoubenkou Marií, která byla těhotná. Když tam byli, Marii se naplnil čas k porodu a porodila svého prvorozeného syna. Zavinula ho do plenek a položila do jesličky, protože v hostinci pro ně nebylo místo (Lk 2,1-7).

O Josefově reakci na překvapivou situaci Mariina těhotenství se v Lukášově evangeliu nic

nedozvídáme. Ale protože byl Josef mužem dobrým a Bohu věrným, Marii věřil a celou situaci svou autoritou zaštil. Stal se otcem rodiny, i když způsobem i pro něj velmi nečekaným. A do toho ještě zasáhly politické události. Maria je těhotná, vlastně těsně před narozením dítěte, a přece se musejí vydat na cestu, která v tehdejší době představovala hodný kus pěšky nebo na oslu, trvala několik dní. Jak jim asi bylo? Naše představy o vývoji nejbližších událostí často zkříží nečekaná rozhodnutí někoho jiného a nám nezbyvá než se podíídit.

Někdo z přítomných může znovu přečíst daný úryvek a ostatní ho mohou poslouchat se zavřenými očima. Při čtení si pak tu cestu z Nazareta do Betléma představujeme: jak ti dva putují... Josef podpírá Marii... ta je na konci dne velmi unavená... pak se zastaví a hovoří spolu. Co si tak navzájem říkají? A pak putují dál, až dorazí do Betléma. Je večer, oba jsou unavení a na Marii přicházejí porodní bolesti. Hledají ubytování, ale všude je plno. Pak jim někdo nabídne alespoň přístřešek pro dobytek. Jsou vděční i za to. Dítě se narodí v situaci chudoby, i když ne úplně bídy. Jako jedno z mnohých dětí té doby, a přece zcela výjimečné! Po tiché meditaci může následovat krátká rozprava o tom, co kdo na té cestě viděl, zažil, co mu vytanulo na mysl, když těhotnou Marii s Josefem doprovázel.

Je možné si poslechnout či zazpívat koledu: „Když Panna Maria po světě chodila“ (k nalezení také na serveru Youtube.com). Jaké to je, když se dítě narodí? Rodiče mohou dětem krátce vyprávět, jak to prožívali.

3. Zjevení pastýřům

Přečtete si další text s chvílí ticha. Pozorujte tmu za okny a světla oken nebo rozsvícené stromečky za okny, jsou-li vidět. Uvědomte si světlo narození, které ozářuje a objímá celý svět – i ta místa, kde je v současnosti hodně bolesti.

V tom kraji byli pastýři, kteří pobývali pod širým nebem a drželi noční hlídky u svého stáda. Vtom před nimi stanul Hospodinův anděl a ozářila je Hospodinova sláva. Hrozně se vyděsili, ale

anděl jim řekl: „Nebojte se! Hle, zvěstuji vám velikou radost pro všechny lidi. Dnes se vám ve městě Davidově narodil Spasitel – váš Mesiáš a Pán. A toto vám bude znamením: najdete dítětko zavinuté do plenek, ležící v jeslích.“ A s tím andělem se hned objevil množství nebeských zástupů takto chválicích Boha: „Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj – Boží zalíbení v lidech“ (Lk 2,8-14).

Je noc a pastýři bdí u svého stáda. Je tma a nadjednou se kolem nich rozlije obrovské světlo a osloví je – stejně jako Marii – Boží posel. Stejně jako ona se uleknou, je to i pro ně šok. Stejně jako Marii i je pak anděl uklidňuje: Nebojte se! A následně jim vyloží onu radostnou, zcela nečekanou novinu: narodil se Spasitel, Mesiáš. Je jím malé dítě, které najdou v nuzných podmínkách, v jeslích. A celé nebe se raduje a vzdává Bohu díky a chválu, protože je Bohem lásky a má zalíbení v lidech. Boží láska k lidem zde dosáhla vrcholu a „zhmotnila“ se v dítěti Ježíši.

Bůh se dává člověku k dispozici, protože mu na něm záleží. To ale neskončilo narozením Ježíše. Zamyslete se nad tím, kdo byl pro vás osobně takovým Božím poslem a ukázal vám něco, co jste sami neviděli, posunul vás na cestě dál. Co si asi ti pastýři mysleli? Bylo pro ně těžké uvěřit, co jim anděl zvěstoval? Jak moc je pro mne snadné či těžké uvěřit, že mě Bůh má rád a nabízí mi účast na své lásce a radosti? V této chvíli je možné jít k jesličkám. Zazpívejte si nebo poslechněte koledu: „Půjďme spolu do Betléma“ nebo „Pásli ovce Valaši“.

4. Pastýři u jeslí

Zapalte u jesliček nebo na vhodném místě svíčku na znamení Božího světla a přečtete si závěr příběhu narození.

Jakmile od nich andělé odešli do nebe, pastýři si řekli: „Pojďme do Betléma! Podíváme se, jak se stalo, co nám Hospodin oznámil.“ Pospíšili si tedy, a když přišli, našli Marii, Josefa i dítětko ležící v jeslích. Poté, co ho uviděli, začali rozhlášovat, co jim bylo o tom dítěti řečeno, a všichni, kdo to slyšeli, zaslí nad tím, co jim pastýři říkali. Maria všechna ta slova uchovávala a zvažovala ve svém srdci. A ti pastýři při návratu oslavovali a chválili Boha, že slyšeli a viděli všechno tak, jak jim bylo řečeno (Lk 2,15-20).

Pastýři neváhají a dají se na cestu. Nalézají Marii s Josefem a dítě Ježíše. Jeho matka Maria vnímala všechno, co se dělo, a uchovávala to ve svém nitru. Pastýři jsou naplněni radostí, úctou a chválou. Z této pozice pak hlásají, co se stalo – stávají se prvními hlasateli evangelia. Obvyční pastýři, kteří ve společnosti stáli hodně nízko, se stávají prvními účastníky zázraku narození Mesiáše a také prvními zvěstovateli. Nezáleží na tom, jak je kdo ve společnosti důležitý, nýbrž jak se nechá Bohem oslovit a jak upřímně z víry jedná. Už svým životem se stává jako ti pastýři svědkem a hlasatelem evangelia.

Po přečtení si pusťte nebo zazpívejte koledu: „Jak jsi krásné, nevíňátko“.

Těšíme se na dárky, které jsou znamením, že nás druzí mají rádi a také že my máme rádi je. Co já chci darovat dítěti Ježíši, který přišel, aby nás všechny obdaroval? Každý může v rámci společné modlitby vyslovit, co by rád Ježíši nabídl. Na závěr je na místě poděkovat Bohu za dary, kterých se nám dostává, a společně se pomodlit Otčenáš a zazpívat či poslouchat koledu: „Narodil se Kristus Pán“.

MIREIA RYŠKOVÁ, biblistka a vyučující na KTF UK